

A Szt. Bertalan templom É-i oldalhajójának területén a rétegrendet részletekből raktuk össze, az összes réteg egységesen sehol sem jelentkezett.

- Kemény, erősen kavicsos, köves, sárga, agyagos altalaj
- 1. szint: A középkori templom É-i oldalhajójának elméleti első járósíntje, ami nagyjából megegyezik a római kori külső talajszinttel
- Világosbarna, kevert, kavicsos, helyenként köves réteg (feltöltés, planírozás)
- 2. szint: A templom megemelt, második járósíntje, mészkőlapok
- Vörös, téglamálladékos, meszes, habarcsos, laza réteg a mészkőlapok felszínén
- Habarcsos, köves laza omladék; sárgásbarna, kevert, habarcsos, helyenként köves réteg; köves-téglás omladék
- 3. szint: Hódoltságkori járósínt; kőlapok, agyag, habarcsos köves
- Szürke, kemény, humuszos réteg (valószínűleg 18. századi járósínt, de hódoltságkori is lehet)
- Szürkésbarna kevert, helyenként köves, téglás (újkori-modern feltöltés, feltöltődés)
- Modern útburkolat és annak alapozása.

A relatív kronológiát az alábbiak szerint tudtuk meghatározni.³⁶

1. Római sír építmény.
2. Kőfalú épület részben az É-i oldalhajó É-i falának helyén (Búzás Gergely észrevétele és feltételezése a 2006. évi kutatás eredményei alapján).
3. A középkori templom főhajója és a szentély É-i oldala mellé sekrestye épül. Kérdés, hogy az egyhajós templom építésével vagy utána, azonban mindenképp az É-i oldalhajó előtt, ugyanis a későbbi É-i oldalhajó és az ahhoz tartozó melléképület (sekrestye) területére esnek a falak.
4. Megépül a korábbi egyhajós templom É-i oldalhajója, a korábbi szentélyt K-i irányban meghosszabbítják, a szentély É-i oldala mellé új, nagyobb melléképület (sekrestye) épül. A belső járósíntet az 1. szinten alakítják ki. A 26., 28. és 29. sz. objektumok visszabontási szintje alapján a sekrestyében a belső járósíntnek a 3. szinten kellett lennie.

5. Csak kisebb, bizonytalan alperiódus: a sekrestyét kettéosztják egy közfallal.

6. Megemelik az É-i oldalhajó belső járósíntjét ~0,6 m-rel. Az É-i templomfal elé kripták épülnek, az É-i oldalhajót K-i irányban meghosszabbítják. Ez az időszak lehet a templom háromhajóssá bővítésének időszaka. Vagy ekkor vagy akár később a visszabontott korábbi, É-i

hajót záró K-i templomfal helyén egy félköríves lépcső épül, az É-i falat áttörik.

7. Az É-i oldalhajó É-i oldala elé oldalkápolnák (?) épülnek, az É-i oldalhajó É-i falát ehhez áttörik a nyílások számára.

8. A hódoltságkorban, még a dzsámi építése előtt falépítési tevékenység mutatható ki.

9. A dzsámi építésekor visszabontják a templomfalat, idővel legalább részlegesen kövezett külső teret hoznak létre a dzsámi körül.

Mivel egy szűk sávban volt lehetséges a kutatás, így maradtak bizonytalanságok. A felügyelet során a kriptákat nem tárhattuk fel. Az elért eredmények egyértelmű igazolására a középkori templom É-i oldalhajójának területén nagyobb felületű hitelesítő régészeti feltárással lenne szükség.

TÓTH ISTVÁN ZSOLT

437. Pécs, 48-as tér (KÖH 39482)

(Baranya megye) Tö

2009. október 28-án a tér K-i felén az Európa Kulturális Fővárosa közterületek projekt keretében egy vízakna ásása során török sírok kerültek elő.

Az első bolygatott állapotban volt, semmilyen régészeti megfigyelésre nem volt lehetőség. A következőt feltártuk: Ny-K-i tájolású felnőtt sírja. A koponya arccsontja és a lábfejek hizányoztak. A koponya feltámasztva, a kezek a mellkason keresztben, a lábak párhuzamosan nyújtva voltak. Ennek a két sírnak a csontanyagát október 30-án a temetkezési vállalat munkatársai tévedésből dokumentálás előtt felszedték és elszállították.

A harmadik sír november 2-án került elő. Háton fekvő, Ny-K-i tájolású gyermekváz. A koponya félrebillenve, arccal D felé nézett, a bal kézfej a hastájékon, a jobb kézfej a mellcsonton volt, a lábak párhuzamosan nyújtva. Melléklete nem volt.

Az ugyanaznap előkerült negyedik sír DNy-ÉK tájolású, háton fekvő felnőtt csontváz volt. A koponya arccal felfelé nézett, mindkét kézfej a hastájékon, a lábak párhuzamosan nyújtva voltak. Melléklete nem volt.

ORBÁN GÁBOR

438. Pér határa

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Ró, Á, Kö

2009. márciusban helyszíni szemlét tartottam Pér határában, a fejlesztésre kijelölt területeken.

Kámvás-kúti-dűlő (KÖH 71969): A községtől ÉNy-ra, a tervezett logisztikai terület határát jelentő ÉK-DNy-i irányú dűlőút és a rá merőleges Kámvás-kúti-csatorna közötti területen szórványosan atipikus őskori edénytöredékeket és egy homokkőtöredéket gyűjtöttem. A felszíni leletanyag a dűlőúttal párhuzamosan elnyúló foltban jelentkezett. A telepnyom alig észrevehető kiemelkedésen helyezkedik el, a felszín innen főleg a Kámvás-kúti-csatorna irányába lejt.

³⁶ A templom építéstörténetének kidolgozására a JPM és KÖSZ eredményei alapján Búzás Gergelyt kérték fel. A többszörös egyeztetés után a kidolgozott periodizációt ő fogja leadni, mint dokumentációt. Az itt közölt relatív kronológia a vele folytatott egyeztetések eredményein alapulnak.